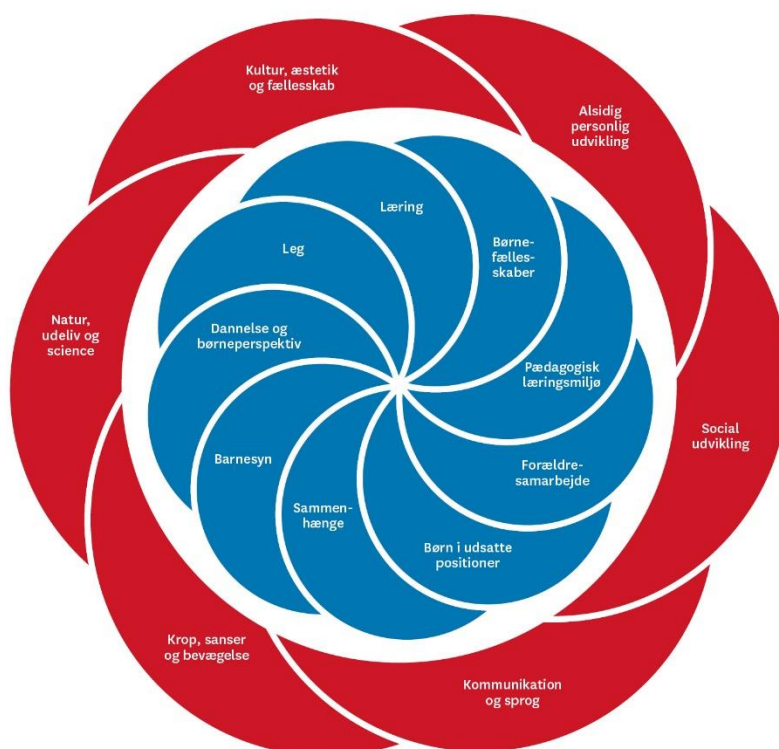

Pædagogisk læreplan for Århusbakken-Midtbyen og Specialområdet 2021

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

- I Århusbakken- Midtbyen og specialområdet (ÅMS) har det at være barn værdi i sig selv. Vi lægger vægt på, at alle børn har mulighed for at skabe relationer til voksne og andre børn. Alle børn skal have mulighed for at blive set, hørt og forstået, og det enkelte barn skal have mulighed for at føle sig betydningsfuldt. Vi skaber rum til, at alle børn oplever nærhed og samhørighed samtidig med, vi skaber tid og rum til at lytte til, hvad de har på hjerte. Vi følger børnenes initiativer, giver dem plads, støtter op om barnet og lader barnet vise vej. Den voksne er tålmodig og anerkendende.
- Den voksne støtter op om barnet ved at møde det inden for barnets nærmeste udviklingszone. Vi styrker børnenes selvværd ved, at de får mulighed for at udfordre egne grænser, vokse med opgaven, opleve mestring og blive modig. Den voksne giver barnet kommunikationsmuligheder, så barnet kan udtrykke sig, og den voksne rummer og håndterer barnets frustrationer.
- Den voksne giver nærvær, omsorg og tryghed og skaber rammerne for god trivsel, så barnet kan lære og udvikle sig.
- I praksis betyder det, at alle børn, uanset forudsætninger, skal kunne mestre eget liv og blive den bedste udgave af dem selv.

Dannelse og børneperspektiv.

- Vi giver valgmuligheder og følger børnenes udtryk, og giver børnene medindflydelse og inddrager dem i forberedelse af dagens aktiviteter. Vi benævner og sætter ord på børnenes følelser, handlinger og initiativer, for at støtte deres oplevelse af at kunne udtrykke egne tanker, ideer og perspektiver. F.eks. bruger vi digitale medier, vi holder børnesamtaler og bruger fotos til at gengive og dokumentere børnenes aktiviteter og hverdag. Vi arbejder med totalkommunikation og benævner det, vi gør og ser. Vi læser bøger og synger med børnene. Vi respekterer og tolker børnenes udtryk og ser al handling som en form for kommunikation.
- Vi har fokus på gode venskaber og lærer børnene, hvordan man er en god ven og, hvordan man behandler sine venner. Vi skaber gode læringsmiljøer med udgangspunkt i børnenes perspektiver, hvor leg og venskaber kan udvikle sig, så børnene trives.
- Medindflydelse og medinddragelse er nøgleord i den pædagogiske praksis i ÅMS. Vi hjælper børnene til at kunne begå sig bedst muligt i samfundet, uanset forudsætninger.

Leg

- Vi skaber legemiljøer, hvor børnene kan fordybe sig og finde ro til at være sammen med dem, der deltager i legen. Vi forbereder til leg og inviterer børn ind i aktiviteter og leg. De voksne leger med og forstørrer legen ved at italesætte og benævne børnenes handlinger.
- Legen har en vigtig plads i hverdagen og børnene skal have mulighed for både at lege selv og deltage i planlagte lege og aktiviteter. Vi anerkender børnenes egne spontane og selvorganiserede lege. Gennem leg lærer børn at navigere i sociale fællesskaber, får afprøvet nye roller og sociale kombinationer og får en positiv oplevelse af at være med. De voksne hjælper til og er rollemodeller. De voksne er tilgængelige i forhold til at deltage i legen, og har ansvaret for at skabe rammerne, så alle børn bliver inviteret ind i leg og har mulighed for at lege. Nogle børn har brug for mere støtte end andre for at kunne indgå i leg, og vi arbejder derfor med målrettede handleplaner, når et barn har brug for særlig støtte. I ÅMS kan leg have mange forskellige udtryk, fælles for dem alle er, at de er lige værdifulde, og alle skal have plads.
- I ÅMS bliver der skabt læringsmiljøer ude såvel som inde. Uderummet giver mulighed for at skabe nogle anderledes og alternative læringsmiljøer og legerum.
- Børn lærer hele dagen, også gennem leg. I leg øves f.eks. kommunikation, selvregulering, opmærksomhed, konfliktløsning og meget mere.

Læring.

- Trivsel er nøglen til al udvikling og læring, derfor arbejder vi målrettet i ÅMS på, at alle børn skal trives, uanset baggrund og forudsætninger.
- Læring sker i en daglig vekslen mellem strukturerede, voksenstyrede aktiviteter og børns frie leg. Ved forskellige former for samling og læringsituationer, lærer børnene blandt andet at vente på tur og se sig selv som en del af fællesskabet. Vi arbejder med sansestimulerende aktiviteter og giver børnene mulighed for at udforske med krop og sanser, undre sig og stille spørgsmål.
- Gennem hverdagens rutiner og aktiviteter understøtter vi børnene til både at gå forrest, ved siden af og bag ved den voksne. Vi klæder børnene på til selvhjulpnehed, for eksempel ved at voksne hjælper børn, og børn hjælper hinanden. Vi anerkender og opmuntrer børnene til at mestre opgaven.
- Vi arbejder med læring for at styrke børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Vi arbejder med individuelle handleplaner for børn i alle former for udsatte positioner.
- Vi følger børnenes initiativer og spontanitet og skaber mulighed for ny læring.
- Vi har fokus på, at børnene deltager så meget som muligt i dagligdagsrutinerne, f.eks. i forbindelse med spisning, hvor børnene hjælper til med at dække bord, øse mad op etc.

Børnefællesskaber

- Vi tilrettelægger dagen så alle børn uanset livsbetingelser kan deltage i leg og aktiviteter og være en del af børnefællesskabet. Børnefællesskaber kan være små og store, og have forskellige udtryk afhængig af hvilke livsbetingelser børnene har.
- Vi giver børnene mulighed for at fornemme fællesskabet gennem forskellige former for samling. I børnefællesskabet lærer børnene at vente på tur, lytte, holde fokus og få øje på andre børn.
- Vi støtter op om de børnefællesskaber der opstår i leg. Pædagogisk arbejdes der i små grupper, hvor børnene inddrages efter f.eks. alder, interesser og kompetencer, for at skabe forskellige former for børnefællesskaber. Nogle børn skal støttes mere end andre for at kunne indgå i et fællesskab. De voksne har ansvaret for, at alle børn oplever at være en del af både store og små fællesskaber.

Pædagogisk læringsmiljø

- Vi skaber pædagogiske læringsmiljøer og rammer, der inviterer børn til leg og aktiviteter. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring, udvikling, trivsel og dannelse. De voksne har blik for, hvordan praksis kan rammesættes og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at kunne lære og udvikle sig. Vi arbejder ud fra børnenes nærmeste udviklingszone, herunder forstået børnenes kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.
- Vi har Marte Meo-tilgang, hvor vi benævner og italesætter børnenes initiativer, følelser og handlinger, for at støtte deres selvværd, selvtillid og mestring.
- Vi har gennem hele dagen fokus på hverdagens praktiske rutiner og gøremål som pædagogisk læringsmiljø. Når vi støtter børnene i at blive selvhjulpne, og de bliver inddraget i daglige rutiner, får de en oplevelse af at kunne mestre livet. Det pædagogiske læringsmiljø indrettes med blik for børnenes forskellige perspektiver og forudsætninger.
- Pædagogiske læringsmiljøer findes mange steder i børnehusene. F.eks. garderoben, hvor børnene lærer at blive selvhjulpne, og hjælpe de af deres kammerater, der ikke er det endnu.
- Legepladsen er et andet eksempel på et pædagogisk læringsmiljø. Her er både plads til fri leg og til vokseninitierede lege. Der er f.eks. mulighed for at lave bålmad, hvor børnene deltager i forberedelse, og vi bagefter snakker om, hvem der har bidraget med hvad.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

- I det fysiske børnemiljø skaber vi plads til legen på stuerne. Møbler og legetøj er med til at skabe muligheder for leg og udvikling. Der indrettes med fokus på de muligheder, det giver til at udvikle for eksempel sprog i et lille læsehjørne, motorik i tumlekrogen og børnefællesskab og sociale spilleregler i legekøkkenet. Vi ser børnehuset som en helhed, hvor små rum og kroge både inde og ude, giver mulighed for både strukturerede og ustrukturerede aktiviteter og leg. Børnene skal føle sig inviteret ind i lege- og læringsmiljøet og få mulighed for at udfolde sig spontant og kreativt.
- Det er de voksnes ansvar, at der er orden og overskuelighed. Legetøjet er sorteret og placeret i de lege-miljøer, de tilhører, og indretningen er overskuelig, så den skaber ro.
- I det psykiske læringsmiljø giver vi mulighed for at skabe trygge og tillidsfulde relationer, hvor børnene kan være sig selv. Børnene skal opleve sig set og forstået i forhold til de krav, vi stiller dem. De skal føle sig værdifulde og opleve at deres initiativer er noget værd. Børnene skal føle sig inddraget i hverdagen og opleve, at der er tid til at øve sig, også når ting er svære. Den voksne udviser rummelighed og forståelse og støtter og anerkender mestring.
- I det æstetiske børnemiljø gør vi klar til leg. Vi inviterer ind i et børnemiljø, der inspirerer og fremmer lysten til at udfolde sig.

Børn i udsatte positioner

- ÅMS er en mangfoldig institution, og det betragter vi som vores styrke.
- Der er mange årsager og grunde til, at børn er eller kan komme i udsat position. Nogle børn er født udsatte f.eks. pga. handicap, og andre børn kommer i udsat position f.eks. pga. forældrenes skilsmisse. Uanset baggrund kræver det, at de voksne omkring barnet er særligt opmærksomme, da alle udsatte børn skal sikres de bedst mulige forudsætninger for et godt liv. Dette skal vi sikre ved en forebyggende og målrettet indsats, som har til formål at sikre trivsel og læring, så barnet bedst muligt kan mestre det liv, det er givet.
- Vi bestræber os derfor på at styrke alle børns muligheder for at lære så meget de kan, at styrke trivsel og sundhed for alle børn og at styrke alle børns naturlige lyst til leg, kreativitet og bevægelse.
- Alle børn i almen dagtilbud trivselsvurderes 2 gange årligt, og ved behov indkalder vi til møde med forældre og andre tværfaglige samarbejdspartner. (Trivsel på Tværs)
- Ved behov arbejdes der ud fra individuelle handleplaner, der fremmer børnenes mestringsevne. Det pædagogiske læringsmiljø tilpasses det enkelte barn, så barnet er en del af børnefællesskabet.
- På specialområdet tilbydes børnene desuden individuel tilrettelagt pædagogisk og terapeutisk behandling. Vi arbejder blandt andet ud fra en sanseorienteret tilgang og med alternativ og supplerende kommunikation.

Samarbejde med forældre om børns læring

Fra forskning ved vi at et godt forældresamarbejde har betydning for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. En tillidsfuld relation mellem forældre og personale er afgørende for et velfungerende forældresamarbejde. En anden vigtig vej at gå er en løbende og tydelig dialog om hvilke forventninger forældre og medarbejdere har til hinanden. Forældresamarbejdet skal tilpasses den enkelte familie og tage udgangspunkt i deres kultur og behov og det skal skabe lige deltagelsesbetingelser for alle børn og forældre

- I ÅMS lægger vi vægt på et godt forældresamarbejde ved hjælp af god og åben dialog i hverdagen. Vi dokumenter børnenes hverdag gennem billeder og små fortællinger, så forældrene får mulighed for at tale med børnene om deres dag. Vi orienterer om aktiviteter og temaer i institutionen.

- Gennem et godt forældresamarbejde har vi fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- Der skal være sammenhæng mellem hjem og institution og opbakning begge veje.
- Både i institutionen og i hjemmet har barnet brug for at opleve tydelige voksne og gode rollemodeller.
- Vi skal i fællesskab skabe gode rammer for barnets trivsel og udvikling.
- Vi afholder forældremøder, dagtilbud-hjem-samtaler og traditionsbundne sammenkomster.

Sammenhænge

- For at skabe sammenhæng mellem hjem og dagtilbud, fra dagtilbud til dagtilbud og fra dagtilbud til skole, arbejder vi med at understøtte børns sociale og fysiske kompetencer, selvværd, mestring og trivsel. Dvs. at vi bestræber os på at gøre børnene livsduelige til nye udfordringer og en ny hverdag. Det gør vi bl.a. ved at tilbyde børn og forældre for-besøg før indkøring, så barnet får en tilknytning til det nye sted. For-besøget er tænkt som en tilknytningsfase for barnet. Vi anbefaler, at familien benytter sig af forbesøgene, så barnet lærer de nye omgivelser, samt de voksne på stuen at kende. Barnet skal opleve og vænne sig til de nye lyde, de forskellige rum, duftene og de andre børn. Derudover vil det give forældrene et større indblik i barnets nye hverdag. Alt dette skal gerne skabe tilknytning og tryghed for både barn og forældre, så indkøringen og opstarten i dagtilbud bliver så nænsom som mulig.
- For at skabe sammenhæng for barnet ved overgange, arbejder vi med en god og tryk indkøring, besøg i nyt dagtilbud eller skole og overgangsbeskrivelser i Trivsel på Tværs ifm. alle overgange, så vi får skabt sammenhæng i barnets liv.
- Alle børnehuse har desuden udarbejdet en overgangsplan, der beskriver ansvar, aktiviteter og formål for overgange og sammenhæng i netop deres børnehuse.

Inddragelse af lokalsamfundet

- Når vi inddrager lokalsamfundet, sker det i forhold til lokalsamfundets årlige tilbagevendende traditioner, arrangementer eller særligt forankrede aktiviteter – således gør vi brug af kirke, jazzfestival, nytårsconcert, kultur i Silkeborg
- Når vi inddrager lokalsamfundet, forsøger vi at gøre brug af forældres og personalets viden i forhold til gode ressourcer og steder, der kan inddrages eller bidrage i det pædagogiske læringsmiljø
- Når vi inddrager lokalsamfundet, skal det være med kobling til lokalområdets forskellige kendetegn som mangfoldighed og flerkulturelle sammensætning, muligheder for natur og udeliv eller muligheder for idræt og bevægelse

Lokalområdet for ÅMS er kendetegnet ved:

Vi er tæt på det bynære miljø

Vi er tæt på naturen med skov og vand

Vi har mange tog og busser i byen

Vi har samarbejde med kulturinstitutioner som museer, bibliotek, Den kreative Skole,

Vi oplever byens kulturliv, aktiviteter og festivaler.

Vi går på opdagelse i byens kunst

Vi gør brug af Indelukket og Aqua

Vi er i et område med både ejer- og lejeboliger, boligblokke, rækkehuse og villaer.
Vi har mangfoldighed og diversitet og deltager i nærmiljøprojekt

Flere af vores børnehuse ligger tæt på hinanden og har tæt samarbejde i perioder

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

I ÅMS understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling ved at se dem, som de er og se deres udviklingsniveau og ressourcer. Vi hjælper og støtter børnene i at være sig selv. Børnene skal føle sig anerkendt for lige præcis deres måde at være en del af fællesskabet på af både børn og voksne. De skal opleve at få støtte til at indgå i rutiner og fællesskab på deres eget niveau. Børnene skal kunne få øje på deres egne roller i en fælles kontekst. Vi skaber succesoplevelser og giver anerkendelse, og hjælper børnenes selvværd til at vokse, ved at møde dem indenfor deres nærmeste udviklingszone, tilpasse og stille krav, for eksempel ved at øve selvhjulpethed. De voksne tolker og benævner barnets følelser, så det føler sig set og hørt.

"Sofie og Matilde er kommet ind fra legepladsen. Sofie er 3 år og er lige startet i børnehaven. Hun har svært ved at komme af tøjet. Den voksne opfordrer Matilde til at hjælpe. Matilde hjælper med først at tage støvlerne af og derefter lyne Sofies flyverdragt ned."

Begge piger oplever sig set og hørt. Matilde får lov til at sætte sine kompetencer i spil, Sofie oplever sig forstået og set.

Børnene opfordres til at klare alt det, de selv magter. Der er altid en voksen, der hjælper og guider barnet, når det skal tilegne sig nye færdigheder.

Børnene lærer at mestre eget liv ud fra de forudsætninger, der er dem givet, og udvikler derved livsduelige kompetencer.

De voksne skal give børnene medindflydelse, ved at forsøge at forstå og i nogle tilfælde tolke børnenes signaler.

Social udvikling

De voksne skaber rammen for den sociale udvikling. Vi giver børnene mulighed for at være opmærksomme, rumme hinanden og være inkluderende, give plads til forskellighed og vise hensyn til det, der kan være svært for andre. Børn spejler sig i og lærer af andre børn og tydelige voksne på forskellige områder. Når de gør det samme som andre, er de en del af fællesskabet, og de voksne støtter og anerkender gennem smil og ros og en positiv stemning. Børnene oplever at være sammen om et fælles tredje gennem samvær, samspil og deltagelse. Vi snakker om at være en god ven, være tolerant og god ved andre. Vi hjælper børnene med at udtrykke deres følelser gennem ord og knus og kram.

”Columbusbørn, lyder det på legepladsen en tidlig morgen. Det er Karl på 4 år, der sammen med en voksen kalder børnene til samling. Karl fortæller de andre børn, at de skal på toilettet, vaske hænder og samles ved bålstedet. Når alle børn er samlet ved bålstedet, siger den voksne god morgen Columbus børn, og børnene siger god morgen til den voksne. Den voksne spørger, om der er nogle, der ved, hvilken dag det er i dag. Nogle børn er ivrige efter at svare, andre skal have hjælp. Når dagen er på plads, skal børnene tælles. Sofie på 5 år får love til at tælle alle børnene, denne dag mangler der 3 børn. Sammen finder børn og voksne ud af, hvilke børn der mangler.”

Børnene øver sig i at være opmærksomme på og rumme hinanden, samt vise hensyn til det, der kan være svært for nogle.

Børnene oplever at være en del af fællesskabet.

Børnene oplever at blive set og hørt.

Kommunikation og sprog

Vores arbejde tager udgangspunkt i Silkeborg kommunes ”Udviklingsplan for sprog 0-12 år”. Her fremgår det bl.a., at alle børn møder kompetente og anerkendende voksne, der i samarbejde med forældrene giver børnene de bedste betingelser for at udvikle deres sprog- og læsefærdigheder, og at børn med sproglige udfordringer skal findes så tidligt som muligt. Alle børnehuse har derfor udarbejdet en udviklingsplan for sprog. Den revideres årligt på baggrund af det forgangne års sprogvurderinger. Dette foregår på det årlige sprog møde og er et samarbejde mellem de sprogansvarlige pædagoger, vores tale/høre konsulent, vores tosprogsvejleder og den lokale skole. Derudover har vi fokus på følgende elementer i vores daglige praksis: Samtaler i hverdagen - De 10 understøttende sprogstrategier, struktureret tematisk sprogarbejde, dialogisk læsning og early literacy. Antal aktiviteter og indsatser afhænger af det enkelte barns antal sprog, kompetencer, alder, og behov.

” Emma ved bordet og er klar til at spise frokost. Pædagogen tager Emmas hånd og laver samtidig spisetegnet på Emmas hage, mens hun fortæller, at Emma skal spise. Pædagogen gentager tegnet to gange mere, mens hun fortæller Emma, at det er spisetid. Emma smiler.”

Emma har betydelig nedsat syn og hørelse, og forberedes derfor med taktile tegn. Pædagogen bruger god tid på at forberede Emma, så hun inddrages bedst muligt i hverdagen. Emma føler sig tryk, når hun får mulighed for at følge med i aktiviteter og skift.

”Karoline, Ellis og Anton er alle 4 år. De sidder koncentreret og klipper ”tænder” ud af en malet plastikflaske. Tænderne skal bruges til at lime på en stor mund. Undervejs snakker pædagogen med børnene om, hvor tænder skal sidde, de kigger i egen og hinandens mund for at finde ud af det. Børnene tæller deres tænder, de snakker om, hvordan man børster tænder, og om Karius og Baktus. Undervejs i forløbet, læser pædagogen Karius og Baktus højt for børnene.

Børnene får mulighed for at gå i dialog/samtale om et kendt emne, nemlig deres tænder.

Børnene får hjælp til samtalen fra den voksne.

Børnene får hjælp til at sætte ord på.

I hverdagen betyder det konkret, at vi tager udgangspunkt i, at alle børn har ret til at blive forstået, være en del af verden, blive inddraget og forberedt. Børnene øver sig i at lytte, sige lyde, ord og sætninger og bruge deres stemmer, mimik og kroppe. Vi sætter ord på, gentager og benævner. Vi arbejder med imitation og udveksling som fundament for kommunikation på barnets udviklingsniveau både kognitivt og fysisk. Bl.a. arbejder vi med højtlesning og bogens indhold, sange, rim og remser, tematisk sprogarbejde, dialogisk læsning og fokusord. På specialområdet benytter vi os af alternativ og supplerende kommunikation som boardmaker, tegn til tale og taktile tegn.

Krop, sanser og bevægelse

”Columbusbørn, lyder det på legepladsen en tidlig morgen. Det er Karl på 4 år, der sammen med en voksen kalder børnene til samling. Karl fortæller de andre børn, at de skal på toilettet, vaske hænder og samles ved bålstedet. Når alle børn er samlet ved bålstedet, siger den voksne god morgen Columbus børn, og børnene siger god morgen til den voksne. Den voksne spørger, om der er nogle, der ved, hvilken dag det er i dag. Nogle børn er ivrige efter at svare, andre skal have hjælp. Når dagen er på plads, skal børnene tælles. Sofie på 5 år får love til at tælle alle børnene, denne dag mangler der 3 børn. Sammen finder børn og voksne ud af, hvilke børn der mangler.”

Børnene øver sig i at være opmærksomme på og rumme hinanden, samt vise hensyn til det, der kan være svært for nogle.

Børnene oplever at være en del af fællesskabet.

Børnene oplever at blive set og hørt.

"Elmer, Alfred og Ali løber rundt i salen. De leger fangeleg. Den voksne bygger en forhindringsbane, og drengene fortsætter deres fangeleg, denne gang med forhindringer. Pludselig udbryder Elmer, "se mig jeg kan hoppe på et ben". Den voksne roser og anerkender Elmers opdagelse, og opfordrer ham til også at prøve at hoppe med det andet ben, samtidig med hun fortæller, at det Elmer kan, kaldes at hinke. Pludselig hinker alle drengene på et ben"

Drengene får udviklet og udfordret deres motorik.

De opdager, at de udvikler nye færdigheder i legen.

Drengene får samtidig sat ord på deres nye færdighed.

De voksne skal skabe rum og muligheder til at børnene kan øve sig og mestre nye færdigheder og måder at bruge kroppen på. Børnene bruger og lærer deres kroppe at kende på mange måder. Børnene skal have styrket deres kropsfornemmelse ved, at de voksne forstørrer barnets bevægelser og ubevidste bevægelser gøres bevidste. Vi arbejder med at bevidstgøre børnene om kroppens funktioner, og hvad man kan bruge den til. Børnene præsenteres for nye bevægelser og færdigheder, f.eks. at spise med ske, kravle op ad trapper og tage tøj på. Børnene skal kunne tolerere stimuli af de forskellige sanser, og vi arbejder helt grundmotorisk med de tre primære sanser. Vi giver børn mulighed for at føle, mærke og undersøge forskellige materialer, konsistens, temperaturer og forskelligt underlag. Gennem leg og tumleaktiviteter giver vi børnene mulighed for at fornemme egen krop, rum og balance, blandt andet ved at trille, gynge, ligge på maven mm. Særligt for specialområdet arbejder vi med at styrke og vedligeholde de oralmotoriske færdigheder for eksempel at kunne forarbejde maden i munden. For at øge børnenes muligheder for trivsel og indlæring, arbejder vi også med at tilpasse arousal.

Natur, udeliv og science

Naturen gøres til et læringsrum for alle, både sanseligt, motorisk og fysisk ved at bruge naturens egne materialer og ved, at naturen bringes med hjem. Gennem udeaktiviteter bringer vi glæden ved naturen ind i alles liv. Børnene ser, føler og oplever de forskellige årstider. Vi mærker vejret, hører når vinden blæser, eller det regner. Vi taler om og undersøger de forskellige naturfænomener. Sammen med børnene oplever vi naturen og udeliv på sanseniveau. Vi giver børnene mulighed for at eksperimentere med naturens elementer ved at dufte, se, smage og mærke. Vi vidensdeler med forældrene om, hvordan vi sammen med børnene bruger naturen i leg og læring. Vi giver børnene mulighed for at arbejde med science i forhold til selvhjulpenhed, f.eks. ved at undersøge, hvad der sker, når der hældes hurtigt af en kande, hvordan koldt og varmt vand føles. De voksne giver mulighed og plads til eksperimenter og til, at børnene får lov til at øve sig.

"Det er en råkold blæsende decembermorgen. Børn og voksne er på vej til Odden. Da de er kommet ud midt på broen, siger Olga på 3 år: "Prøv at se, der er bølger i vandet i dag" Pædagogerne stopper op, og snakker om, hvorfor der er bølger. Børnene mærker efter, og kan mærke vinden på kinderne. Turen fortsætter, og nede på Odden bliver der samlet materiale til at lave juledekorationer hjemme i børnehaven."

Børnene lærer om naturens elementer, i dette eksempel om vinden.

Børnene mærker terræn forskelle, fra asfalt, til træbroen og skovbunden på Odden.

Børnene lærer om naturens ressourcer ved indsamling af gran, kogler og mos.

Kultur, æstetik og fællesskab

Gennem kultur, æstetik og fællesskab får børnene mulighed for at opleve verden og livet omkring sig, f.eks. hvad der sker i deres by. Vi følger årets gang og traditioner og byens og naturens udtryk. Sammen med børnene arbejder vi med traditioner på sanseniveau, f.eks. dufte til gran. Vi gør kreative og eksperimenterende aktiviteter tilgængelige for børnene. Vi giver mulighed for at alle kan deltage i traditioner uanset funktionsniveau. Alle børn skal tilbydes sanseoplevelser med fokus på processen fremfor produktet. Vi giver børnene mulighed for at stifte bekendtskab med forskellige traditioner, højtider og kulturer. Vi skaber plads til fællesskab på tværs af kulturer.

Det er tidlig forår, og børnehaven er i gang med at forberede den årlige afskeds forestilling for skolebørnene, i år er det et eventyr. Vi har snakket om, hvad der skal være med i et eventyr. Børnene har gennem samtale med pædagogerne udviklet deres eget eventyr. Albert på 6 år sidder lidt eftertænksom, og siger så: " Det er faktisk lidt lige som, da vi så teaterovre på skolen".

Børnene drager erfaringer fra tidligere kulturoplevelse med ind i deres hverdag.

Børnene oplever, at de i forestillingen er en del af et fællesskab, hvor alle er afhængige af hinanden for at få det til at lykkes.

Børnene oplever at være en del af noget traditionsrigt, alle børn glæder sig til det bliver deres tur til at være med til forestillingen.

"Det er fastelavn og en gruppe børn er ved at lave fastelavnsris. Emil krammer silkepapir, der skratter dejligt og Mia kaster pompomer op i luften, mens Ella ser på og griner. Jack står i sit ståstativ, mens Hanne stryger hans arme med fjer."

Ved højtider og traditioner tilpasses aktiviteterne til børnegruppen. Kreative aktiviteter laves på sanseniveau og processen dokumenteres med billeder og lægges ved produktet. Børnene oplever at være del af et børnefællesskab, når vi laver kreative aktiviteter sammen.

Evalueringskultur

Vores håb i forbindelse med opbygning af en evalueringskultur er, at personalet flytter sig fra at være stuepædagoger til at være ledere af børnefællesskaber.

Vi ønsker at få opbygget en evalueringskultur, hvor dataindsamling, refleksion og evaluering er en naturlig del af den daglige praksis.

Vi har valgt at tage udgangspunkt i Tegn på Læring 2 (TPL 2), da vi kunne se, at denne model kan tilgodese fokuspunkter som systematik, evaluering og kvalitetsudvikling. Ved at bruge TPL 2 arbejder vi med dataindsamling, refleksion og evaluering på en gang.

Vi kan allerede se tendenser til, at det bliver et naturligt pædagogisk værktøj, som fremmer kvaliteten af vores tilbud.

Vi har bragt personalet til refleksion over, om der kan være vaner, som vi ikke kan forklare fagligt. Vi er i gang med, sammen med personalet, at sikre, at vores evalueringer af hverdagspraksis bliver så uantastelige som muligt.

I en pædagogisk dagligdag, er ordet dataindsamling ikke en del af hverdagssproget. Oversat betyder det, at dataindsamling er noget vi allerede gør, f.eks. ved at tage billeder eller skrive observationer i logbog etc. Kunsten er datatriangulering, altså at sikre et bredt metodeudsnit, så vi ikke stirrer os blinde på en enkelt metode. Ved at gøre brug af forskellige metoder i dataindsamlingen, får vi bredt vores perspektiv ud og derved valideret vores praksis.

Vi har valgt at bibeholde en vis form for autonomi i de enkelte huse, da vi er bevidste om, at hverdagen er meget forskellig i de enkelte enheder. Fællesnævneren er TPL 2. Det at alle skal evaluere efter det samme evalueringsdesign, slækker ikke nødvendigvis på metodefriheden. Det stiller dog store krav til metodeansvar. Vi mener, at TPL2 giver personalet mulighed for at øve sig i at systematisk evaluere, og vi får derved opbygget en evalueringskultur, hvor personalet bliver fortrolige med, og anerkender værdien af vidensbaseret evaluering.

"Det er utroligt hvad der kan udrettes, hvis det er ligegyldigt, hvem der får æren"

Sådan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år.

Hvert forår mødes vi på tværs af alle husene i ÅMS for at evaluere, og justerer vores praksis. Hver medarbejder medbringer et praksiseksempel, som de i forvejen har indsamlet data på. Det kan f.eks. være billeder, notater, video eller lydfiler. Det medbragte eksempel bliver evalueret ved hjælp af evalueringsmodellen i TPL2. Herefter arbejdes der videre i de enkelte grupper, hvor samme evaluering foregår løbende over året. Vores resultater af evalueringen gennemgås og drøftes med bestyrelsen på mødet i 2. kvartal.